

Vaste commissie Sociale Zaken en Werkgelegenheid
Tweede Kamer der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

Datum 18 oktober 2022
Ons kenmerk DnKr-22101675
Pagina 1 van 3
Betreft AFM standpunt t.a.v. zorgplicht bij
pensioenfondsen

Geachte leden van de Tweede Kamercommissie voor Sociale Zaken en Werkgelegenheid,

De Autoriteit Financiële Markten (**AFM**) begrijpt dat er in het wetgevingsoverleg van 10 oktober jl. verwarring is ontstaan over haar visie op de zorgplicht en dankt u hartelijk voor de mogelijkheid om deze nogmaals toe te lichten.

Allereerst benadrukt de AFM dat zij het huidige wetsvoorstel Wet toekomst pensioenen (**Wtp**) als een positieve stap ziet in de herziening van het Nederlandse pensioenstelsel. Het wetsvoorstel draagt bij aan de hoofddoelstellingen van het Pensioenakkoord van juni 2019, namelijk een persoonlijker en transparanter pensioen.¹ De AFM onderschrijft deze doelstellingen vanuit haar rol als gedragstoezichthouder.

Deelnemers lopen risico's in nieuwe stelsel en overgang daarnaartoe

De AFM heeft in eerdere externe uitingen, waaronder consultatiereacties en toezichttoetsen, opgemerkt dat de overgang naar het nieuwe pensioenstelsel risico's voor deelnemers kent.² In het nieuwe pensioenstelsel is er sprake van beschikbare premiereregelingen en variabele uitkeringen. Dit betekent dat financiële risico's meer expliciet bij de deelnemer komen te liggen. De overgang naar dit nieuwe stelsel heeft impact op de opgebouwde pensioenen van ruim tien miljoen Nederlanders. Deelnemers hebben over het algemeen geen keuze ten aanzien van hun pensioenuitvoerder, noch van hun pensioenregeling. Ook hebben deelnemers geen bezwaarrecht tegen het invaren van hun opgebouwde pensioenrechten in de nieuwe pensioenregelingen. Juist het feit dat deelnemers hierin geen keuzes hebben, maakt het volgens de AFM relevant dat zij goed geïnformeerd worden over wat de transitie en de nieuwe pensioenregelingen voor hen persoonlijk betekenen. Dit beperkt het risico op (collectieve) teleurstelling bij deelnemers.

---

¹ Zie: [Kamerbrief principeakkoord vernieuwing pensioenstelsel | Kamerstuk | Rijksoverheid.nl](#)

² Zie: [Position paper 'Het belang van een uitlegbaar pensioenstelsel'](#) d.d. 29 oktober 2020, [Consultatiereactie Wtp](#) d.d. 11 februari 2021, [Toezichttoets Wtp](#) d.d. 10 september 2021, [Consultatiereactie Btp](#) d.d. 28 april 2022, [Position paper 'verlies perspectief individuele deelnemer niet uit het oog'](#) d.d. 30 mei 2022, [Toezichttoets Btp](#) d.d. 19 augustus 2022.

Datum 18 oktober 2022
Ons kenmerk DnKr-22101675
Pagina 2 van 3

Wat is de zorgplicht en waarom is dit belangrijk?

Het toezicht van de AFM richt zich op de zorgvuldige behandeling van alle consumenten op de financiële markten. Consumenten moeten de financiële markten veilig kunnen betreden en zij behoren door financiële instellingen eerlijk en zorgvuldig behandeld te worden. Consumenten hebben in hun dagelijkse leven niet vaak te maken met complexe financiële producten, en hebben regelmatig een kennisachterstand. Dit terwijl financiële teleurstellingen die volgen uit tegenvallende financiële producten of pensioenregelingen van grote invloed kunnen zijn op hun welzijn.

Aan de basis van het gedragstoezicht van de AFM staat de zorgplicht. Met 'de zorgplicht' wordt bedoeld op het algemene beginsel dat professionele partijen moeten handelen in het belang van de consument. Dit beginsel is opgenomen in het Burgerlijk Wetboek. Deze civielrechtelijke zorgplicht geldt voor alle financiële instellingen, en consumenten kunnen naleving afdwingen via de rechter.³ Voor financiële dienstverleners is daarnaast een algemene zorgplicht opgenomen in de Wet op het Financieel toezicht (Wft) (*'Een financiële dienstverlener neemt op zorgvuldige wijze de gerechtvaardigde belangen van de consument of begunstigde in acht.'*)⁴ De AFM kan zich in haar toezicht op pensioenverzekeraars en premiepensioeninstellingen beroepen op deze norm.

Deze algemene zorgplicht is een zogeheten 'vangnetnorm'. De norm biedt deelnemers een extra vangnet naast de specifiekere regels in de Wft, zoals de adviesregels en de productontwikkelingsnorm. De AFM houdt in eerste instantie toezicht op grond van de specifieke normen. Soms gaan de ontwikkelingen in de financiële sector sneller dan de wetgeving. Door het ontbreken van een wettelijke basis kan de AFM dan niet tijdig ingrijpen. Wanneer de specifieke regels ontbreken, maar wel vaststaat dat een financiële instelling op aantoonbaar onzorgvuldige wijze omgaat met de belangen van de consument, kan de AFM zich in haar toezicht beroepen op de algemene zorgplicht.

Algemene zorgplicht in de Pensioenwet: visie AFM

Deze algemene zorgplicht ontbreekt in de Pensioenwet. De AFM heeft de wetgever in haar eerdere uitingen gewezen op het feit dat de rechtsbescherming van deelnemers bij pensioenfondsen daarmee niet gelijk is aan de rechtsbescherming van deelnemers bij verzekeraars of premiepensioeninstellingen. De AFM heeft de wetgever verzocht dit verschil weg te nemen vanwege de overgang naar het nieuwe pensioenstelsel met premieregelingen en variabele uitkeringen.⁵ De wetgever heeft er echter voor gekozen in de Wtp invulling te geven aan de zorgplicht door meer specifieke normen ter bescherming van deelnemers.

De AFM wijst in dit kader bijvoorbeeld op de norm rond adequate keuzebegeleiding aan deelnemers die vaak eenmalige, complexe en impactvolle keuzes moeten maken, zoals de opname van een bedrag ineens. Tevens heeft de wetgever een norm toegevoegd die ziet op het uitvragen van de risico's die deelnemers

---

³ 7:401 BW.

⁴ 4:24a Wft.

⁵ Zie: Wetgevingsbrief '[Wijzigingen pensioenstelsel: invulling van zorgplicht een punt van aandacht bij nieuwe Pensioencontracten](#)' d.d. 6 maart 2017.

Datum 18 oktober 2022
Ons kenmerk DnKr-22101675
Pagina 3 van 3

kunnen en willen dragen via een risicopreferentieonderzoek. Ook wijst de AFM op de nieuwe norm die aangeeft dat pensioenfondsen moeten onderbouwen hoe de pensioenregeling aansluit op wensen van deelnemers en gepensioneerden. Uit deze onderbouwing moet volgen in hoeverre de keuzes die het pensioenfonds heeft gemaakt passen bij de deelnemers. Daarnaast ziet de AFM de inrichting van een externe onafhankelijke geschillencommissie voor en na de transitie als belangrijke waarborg voor deelnemersbescherming. Op het moment dat deze normen voldoende duidelijk en concreet zijn, kan de AFM op deze normen handhaven en bieden zij voldoende waarborgen voor de bescherming van pensioendeelnemers.

Concluderend: de AFM ziet de meerwaarde van een algemene zorgplicht als vangnetnorm in de Pensioenwet. De AFM begrijpt echter de keuze van de wetgever om specifieke normen te introduceren waarop de AFM kan handhaven, en niet te kiezen voor het introduceren van een algemene zorgplicht. Daarbij merkt de AFM op dat veel van de door haar geuite zorgen ten aanzien van de bescherming van deelnemers in het nieuwe stelsel inmiddels door de wetgever zijn geadresseerd. Het ontbreken van de algemene zorgplicht is dus geen reden voor de AFM om 'tegen' de Wtp te zijn of een 'negatief stemadvies' te geven. Wel blijft de AFM benadrukken dat een voor deelnemers uitlegbare overgang naar het nieuwe pensioenstelsel van groot maatschappelijk belang is. In de Kamerbrief van 6 oktober 2022 heeft de wetgever voorwaarden aan de vermogenstoedeling bij invaren geformuleerd met als doel te voorkomen dat er onevenwichtige en/of niet-uitlegbare situaties ontstaan.⁶ De AFM onderschrijft het belang van uitlegbaarheid. Het ligt wat de AFM betreft dan ook voor de hand om hier een concrete norm te introduceren die voorschrijft dat deelnemers tijdig worden geïnformeerd over wat de mogelijke herverdelingseffecten persoonlijk voor hen betekenen.

De AFM vertrouwt erop dat eventuele onduidelijkheid hiermee is weggenomen en wenst de Tweede Kamercommissie voor Sociale Zaken en Werkgelegenheid een voorspoedig vervolg van het wetgevingsoverleg. Daarbij drukt de AFM de commissie op het hart om bij eventuele wijzigingen in de wetgeving de gevolgen voor de positie van de deelnemer zorgvuldig in ogenschouw te blijven nemen.

Hoogachtend,
Autoriteit Financiële Markten

L.B.J. van Geest
Voorzitter
Bestuur

drs. J.R. Heuvelman MSc
Bestuurslid
Bestuur

---

⁶ Zie: [Kamerbrief over evenwichtige transitie | Kamerstuk | Rijksoverheid.nl](#)